

1 söndagen i fastan

Pastor Johannes Rydh

Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Predikan i Stockholm, 22 februari 2026

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Låt den helige Ande komma till oss och rusta oss med evangeliets kraft mot djävulens alla onda angrepp. Låt oss kämpa trons kamp och vinna seger genom den försoning som en gång för alla vunnits åt oss på korset. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext: Luk. 10:17–20 (3 årgången).

Vid den tiden kom de sjuttio glada tillbaka och berättade: ”Herre, till och med de onda andarna lyder oss i ditt namn.” Han sade till dem: ”Jag såg Satan falla ner från himlen som en blix. Se, jag har gett er makt att trampa på ormar och skorpioner och att stå emot fiendens hela välde. Ingenting skall någonsin skada er. Men gläd er inte så mycket över att andarna lyder er, som över att era namn är skrivna i himlen.”

Idag och i de kommande fastesöndagarna talas mycket om djävulen och de onda andemakterna. Ämnet i evangelieboken är ”Kampen mot frestelsen”. I det ska vi framför allt läsa ”kampen mot Frestaren”. Det är den onde, fallne ängeln som ligger bakom alla slags frestelser. I sin förklaring till den sjätte bönepunkten – *inled oss icke i frestelse* – skriver Luther i Lilla katekesen: *Gud frestar ingen, men vi ber i denna bön att Gud ville beskydda och bevara oss så att djävulen, världen och vår onda natur inte ska bedra och förföra oss.*

Sådant är djävulens angreppsätt. Han vill till varje pris hålla oss borta från Jesus, från Guds ord och från tron. Han vill hålla oss som fångar i sitt världsliga rike och som slavar under syndens förtryck. När den helige Ande talar till oss genom sitt uppenbarade ord kommer djävulen och säger i våra tankar: ”Det där kan du inte tro på!” Han lockar oss med den här världens goda, med försåtlig list och med vackra ord. Han vet att om han kan få oss att förminska våra synder, sluta kämpa mot dem och istället börja försvara dem, då ligger avfallet nära.

Han lockar med falska läror som bättre passar in i vad människor tänker och tycker, så att vi ska få uppskattning och respekt istället för det hån och förakt som riktas mot ”bokstavstroende”. Djävulen förvränger Guds ord för att uppnå sina syften, och det har han gjort ända från första början. Han ifrågasatte Guds ord när han sade till kvinnan: *”Har Gud verkligen sagt: Ni får inte äta av [något] träd i lustgården? ... Ni ska visst inte dö!”* (1 Mos. 3:1, 4) Denna lögn fick de första människorna att synda, och därigenom har arvsynen kommit att befläcka hela människosläktet.

I detta fallna tillstånd kan ingen människa i sig själv stå emot djävulen. Vår onda natur samtycker till synden och eftersträvar den. Men vi står inte ensamma i kampen mot Frestaren. I dagens episteltext skriver aposteln Johannes: *Guds Son uppenbarades för att han skulle göra slut på djävulens gärningar.* (1 Joh. 3:8) Det är Jesus, Guds Son, som föddes som människa för att lida och dö på korset. Han är kvinnans avkomma som skulle krossa ormens huvud. Han har besegrat synden, döden och djävulen.

I evangelietexten har vi sett hur Jesus själv frestades. Djävulen förvrängde Skriftens ord för att Jesus skulle tillbe honom. Men Jesus besegrade honom med det rena Ordet och stod fast. I detta ska vi ta fasta på att Guds Ord är ett mäktigt vapen, ett Andens svärd som kan förgöra fiendens lögn, men också att Jesus själv frestades för att vi ska få kraft att stå emot. Han har kämpat och vunnit seger. Det är för oss en väldig tröst.

I predikotexten berättas om de sjuttio lärjungarnas återkomst efter att ha blivit utsända av Jesus för att förkunna Guds rike. De var glada och segerrusiga. De hade drivit ut onda andar, botat sjuka och gjort andra under i Jesu namn. Och Jesus beskrev deras seger med orden: *"Jag såg Satan falla ner från himlen som en blixn."* Genom Guds Ords makt hade de drivit fienden på flykt; han kunde inte stå emot. Snart därefter skulle djävulen besegras på ett mycket större och avgörande sätt, nämligen på korset. Hans makt blev då slutgiltigt bruten. Kvinnans avkomma krossade ormens huvud, men ormen högg honom i hälen: han fick lida svårt. Våra synders straff tog han på sig, för att vi skulle stå rena och rättfärdiga. Allt vad lagen krävde uppfyllde han. Så var hans död och uppståndelse ett fullgott försoningsoffer för hela världens synd.

Vi har inte fått samma uppgift som de sjuttio lärjungarna att bota sjuka och kroppsligen driva ut onda andar. Det var en kallelse begränsad till den första tiden i Nya testamentet. För alla kroppens åkommor får vi idag istället använda oss av läkarvetenskapens framsteg. Däremot har kyrkan utan begränsning fått uppgiften och makten att andligen driva ut djävulen och hans anhang. Så gäller Jesu ord också oss: *"Se, jag har gett er makt att trampa på ormar och skorpioner och att stå emot fiendens hela välde."*

Detta sker genom evangelium. Genom Ordet och sakramenten förs människor ut ur djävulens rike och in i Guds rike. Ormar och skorpioner, det vill säga djävulen och de onda änglarna, trampas under våra fötter genom nådemedlens kraft. De som botades till kroppen av de sjuttio lärjungarna blev sjuka igen och dog så småningom, men det andliga läkemedel som är evangelium är mycket större och mäktigare än dessa under. Så är dessa underverk som lärjungarna var så glada över ett tecken på att Guds Ord och sakramenten har verklig kraft. Dessa skatter som Gud har givit sin kyrka och som förvaltas av apostlarnas efterföljare har makt att driva ut djävulen.

Det är därför som kyrkan sedan gammalt använder *exorcism* i dopritualet. Prästen besvär i Faderns, Sonens och den helige Andes namn att den onde ska vika ifrån den som ska döpas. Det är en fri sak om man har med det eller inte, men det är heller inte tomma ord utan beskriver vad som faktiskt sker i dopet: en människa befrias från djävulens våld och blir ett Guds barn i hans rike, där syndernas förlåtelse erbjuds för Kristi skull.

Den som har tagit emot nåden får också kraft att stå emot Frestaren i sitt kristna liv. Genom Guds Ord kan vår fiende drivas på flykten. Det är dock inte en bekymmerslös och summarisk seger. Vi måste kämpa den goda kampen i tron, dag för dag. Oundvikligen kommer vi då och då tvingas till tillfälliga reträtter, då vi har kvar synden i oss så länge vi lever här på jorden, och måste be om förlåtelse. Men Guds makt är större än djävulens. Jesus frestades också, men gick segrande. Gud tillåter inte någon prövning som är oss övermäktig. Och när vi med trons hjälp säger nej till synden trampar vi på ormar och skorpioner. *"Ingenting skall någonsin skada er"*, säger Jesus. Våra kroppar ska visserligen dö, men våra *"namn är skrivna i himlen"*. Mot detta kan djävulen ingenting göra. Paulus skriver: *Ty jag är viss om att varken död eller liv, varken änglar eller furstar, varken något som nu är eller något som skall komma, varken makter, höjd eller djup eller något annat skapat skall kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår Herre. (Rom. 8:38–39)*

Amen.

Bön: O Herre vår Gud, himmelske Fader, du som genom din Son, Jesus Kristus, har gjort slut på djävulens gärningar och vunnit åt oss en evig seger. Vi ber dig: Hjälp oss för Kristi skull i själanöd och frestelse. Styrk oss att frimodigt stå emot det onda, så att fienden inte blir vår överman, utan vi genom ditt mäktiga ord blir ståndaktiga och till sist vinner seger. Amen.

Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.